

Opgave Waterveiligheid

Portefeuillehouder(s):	Frank Jorna
Organisatie:	Opgave Waterveiligheid

Waar zijn we van

We beschermen Fryslân en een deel van het Groninger Westerkwartier tegen hoogwater. Dit doen we door ervoor te zorgen dat onze primaire waterkeringen (zee- en IJsselmeerdijken) ons beschermen tegen overstromingen. We houden rekening met overstromingsrisico's en klimaatverandering. Dit is onderdeel van onze wettelijke zorgplicht.

Daarnaast zorgen we dat de keringen langs onze boezemsystemen en beken in goede staat zijn. Zo zijn keringen bestand tegen tijdelijk hogere waterstanden en droogte. We beschermen hierdoor het landelijk gebied, de steden en dorpen tegen wateroverlast en zorgen ervoor dat het water in onder andere de Friese boezem op peil blijft.

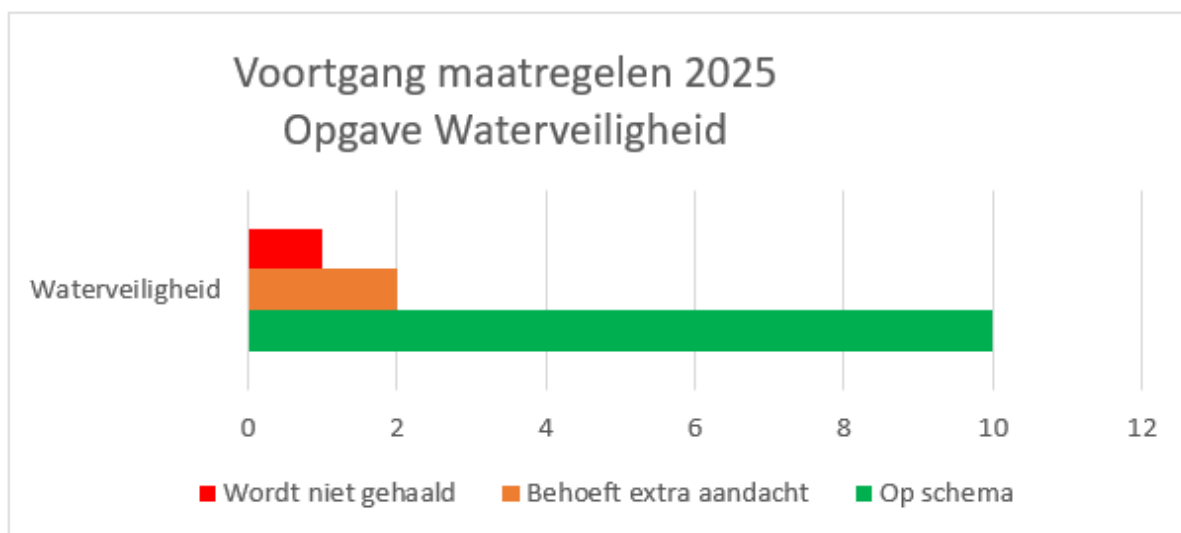
We beheren en onderhouden circa 200 kilometer aan zeedijken op het vasteland langs IJsselmeer en Waddenzee, en op Ameland, Terschelling en Schiermonnikoog. En we beheren meer dan 3.200 kilometer aan regionale waterkeringen langs de Friese boezem en ruim 700 km overige of lokale waterkeringen.

In een cyclus toetsen we of onze waterkeringen nog sterk en hoog zijn. Daar waar onze waterkeringen niet voldoen aan de veiligheidseisen, programmeren we deze voor versterking. We kijken hierbij niet alleen naar de zeedijk of polderdijk, maar ook naar het landschap, de flora en fauna, en belangen van onder meer landbouw en leefbaarheid. Daar waar onze dijken onderdeel uitmaken van de publieke ruimte denken we mee met maatschappelijke initiatieven.

Voortgang

We naderen het stormseizoen waarbij onze dijken er spic en span bij moeten liggen. Onderhoud is uitgevoerd, sluitingsprotocollen zijn getest en de uitvoering van werken stopt voor 1 oktober. De versterking van de Waddenzeedijk is een grote en complexe klus. Dat blijkt uit de terechte aandacht van het bestuur. Niet alles verloopt soepel en makkelijk zoals blijkt uit het dashboard maar we hebben vertrouwen dat we het bestuur gedragen en gedegen besluiten kunnen voorleggen.

In onderstaande tabel is de voortgang van de maatregelen aangegeven. Daar waar de voortgang niet op schema ligt (rood of oranje) wordt deze hieronder toegelicht.

Wat willen we bereiken?

Versterken van onze zeedijken en boezemkeringen

In 2050 moeten alle primaire keringen in heel Nederland voldoen aan de nieuwe veiligheidsnormen. Om dit te bereiken werken alle waterschappen en Rijkswaterstaat samen in het landelijke 'Hoogwaterbeschermingsprogramma' (HWBP). In heel Nederland hebben we circa 3.500 kilometer aan dijken en circa 500 sluizen en gemalen. In ons beheergebied hebben we ongeveer 183 kilometer aan primaire keringen. De totale landelijke opgaven bedraagt circa 2.000 km. Onze opgave volgens de programmering 2026 - 2037 is nu ongeveer 63 kilometer.

Met het herstelprogramma regionale waterkeringen zorgen we dat deze voldoen aan de door de provincie gestelde norm. We hebben met de provincies Groningen en Fryslân afgesproken om tot 2027 in totaal 1.300 kilometer aan regionale keringen te verbeteren. Het huidige herstelprogramma is gebaseerd op de in 2014 en 2016 uitgevoerde tweede beoordeling van hoogte en stabiliteit. Op verschillende locaties zijn verbeteringen nodig. In totaal gaat het nog om circa 124 kilometer tot en met 2027. Bij de uitvoering van deze projecten bieden we waar mogelijk ruimte voor andere maatschappelijke voorzieningen (zoals natuur en recreatie).

Wat gaan we daar voor doen?

Planuitwerking Groen (Zwarte Haan - Wierum)

Voortgang maatregel

Voor de dijkversterking Koehool – Lauwersmeer is in samenwerking met de 1DYK-partners gewerkt aan een integraal inrichtingsplan. Doel was een gebiedsplan te ontwikkelen dat meerwaarde biedt én de kans op realisatie van de groene dijk vergroot. Dit proces is in april 2025 beëindigd, doordat consensus tussen de partijen uitbleef.

De noodzaak tot dijkversterking blijft onverminderd groot. Het Algemeen Bestuur is in mei geïnformeerd over de actuele ontwikkelingen en de te hanteren strategie. Hierbij blijft de planuitwerking van de groene dijk voorop staan, met hierin het zorgvuldig omgaan met beschermde natuurwaarden en landbouwbelangen. Het effect op budget en tijd voor het project als gevolg van het beëindigen van het integraal inrichtingsplan wordt de komende periode in beeld gebracht. Met name natuurmaatregelen die nodig zijn om de groene dijk vergunbaar te krijgen, vormt het grootste risico op het behalen van mijlpalen.

Door ontwerpoptimalisaties is het ruimtebeslag op N2000 gebied echter verder beperkt en zijn negatieve natuureffecten verminderd. Samen met de gebiedspartners It Fryske Gea en Rijkswaterstaat is er een oplossingsrichting in beeld voor invulling van de natuuropgave in buitendijks gebied. De focus bij het uitwerken van deze natuurmaatregelen liggen nu op een robuust, realistisch pakket aan buitendijkse maatregelen.

Voorkeursoplossing dijk- en duinversterking Schiermonnikoog

Voortgang maatregel

In februari heeft u een besluit genomen over de tussenfase Schiermonnikoog. Hierbij heeft u opdracht gegeven om aantal onzekerheden te onderzoeken voordat er in oktober een definitieve planuitwerking ter bespreking wordt voorgelegd. U bent ook geïnformeerd over de voorgenomen normverlaging door de minister van I&W. Hierdoor is het proces van de planuitwerking in overleg met de programma directie HWBP on hold gezet. Het afgesproken besluitvormingstraject kan daarom niet worden gehaald. Wel blijft onze inzet om door te gaan inclusief de koppelkansen. Eind 2025 verwachten we meer duidelijkheid over een eventuele normverlaging en de consequenties voor het project.

Voorverkenning versterking Harlingen

Voortgang maatregel

De uitwerking van de voorverkenning is met een halfjaar vertraagd. De wensen in de omgeving zijn meer vervlochten dan vooraf gedacht en sommige vragen komen te vroeg; denk bijvoorbeeld aan de wens voor een ze havenmond. Die onzekerheid maakt dat we de scope voor de HWBP verkenning nog niet goed kunnen bepalen. De verwachting is dat de voorverkenning begin volgend jaar afgerond kan worden.

Wat mag het kosten?

In onderstaande tabel zijn de baten en de lasten voor de opgave Waterveiligheid opgenomen. Deze zijn per beleidsproduct weergegeven, waarbij de indeling naar beleidsproduct gelijk is aan de landelijke standaard indeling voor waterschappen.

Exploitatie

bedragen x € 1.000

Opgave	Oorspronkelijke begroting 2025	Geautoriseerde wijzigingen begroting	Actuele begroting 2025 na VR1	Budget neutrale wijzigingen 2025	Voorgestelde budgetwijzigingen 2e VR 2025	Nieuwe actuele begroting 2025
Baten						
Aanleg en onderhoud vaarwegen en havens	-	1	1	-	-	1
Aanleg en onderhoud waterkeringen	376	123	499	-	185	684
Beheersinstrumenten waterkeringen	1.706	-	1.706	-	-	1.706
Dijkbewaking en calamiteitenbestrijding	0	-	0	-	-	0
Eigen plannen	-	1	1	-	-	1
Kostenplaatsen	-	-	-0	-	-	-0
Totaal Baten	2.083	125	2.208	-	185	2.393
Lasten						
Aanleg en onderhoud vaarwegen en havens	-1.466	26	-1.440	-	-	-1.440
Aanleg en onderhoud waterkeringen	-30.671	529	-30.142	-1.041	240	-30.942
Beheersinstrumenten waterkeringen	-2.956	-689	-3.645	17	-	-3.628
Dijkbewaking en calamiteitenbestrijding	-16	-0	-16	2	-	-14
Eigen plannen	-400	1	-399	-1	-	-400
Kostenplaatsen	-0	214	214	-40	-	174
Totaal Lasten	-35.599	81	-35.428	-1.063	240	-36.251
Reserves						
Renovatie sluizen Lauwersoog	274	-	274	-	-	274
Overdracht/ onderhoud Noorderpier	47	-	47	-	-	47
Bestemmingsreserve veiligheidstoetsing keringen	-	89	89	-	-89	-
Totaal mutaties reserves	321	89	410	-	-89	321
Totaal	-33.105	295	-32.810	-1.063	336	-33.537

Toelichting op Wat mag het kosten?

De prognose van de verwachte totale exploitatiekosten voor de opgave waterveiligheid liggen € 727.000 hoger. De belangrijkste afwijkingen worden hieronder per beleidsproduct toegelicht.

Aanleg en onderhoud waterkeringen:

Door de aanleg van het plan voor het inrichten van het boezemgebied Broek Zuid fase 2 is de waterkering verlengd. Hiervoor is een bijdrage ontvangen van € 120.000 en daarnaast zijn er overige opbrengsten uit grond en water ontvangen van € 65.000.

Als gevolg van vertraging in de investeringen vallen de afschrijvingslasten in 2025 circa € 240.000 lager uit.

Budget neutrale wijzigingen:

Binnen diverse beleidsproducten zijn om administratieve redenen budgetten onderling verschoven. Deze zijn per saldo nihil. Binnen de opgave van Waterveiligheid zorgt dat voor een mutatie van € 1.063.000 welke binnen andere opgaven terugkomen.

Mutaties reserves:

In 2025 wordt er € 89.000 gestort in de bestemmingsreserve voor veiligheidstoetsing keringen.

Lopende investeringen 2025

In onderstaande tabel is de eindewerk-inschatting per project weergegeven. De eindewerk-inschatting is de prognose van de totale investeringskosten van een lopend project. De kosten van een project kunnen na verloop van tijd gaan afwijken van het vrijgegeven krediet, inclusief hetgeen is verwerkt aan afomingen en aanvullend krediet.

bedragen x € 1.000

	Toegekend krediet t/m rapportageperiode		Einde werkinschatting (EWI)		Verschil		
	Bruto (A)	Netto (B)	Bruto (C)	Netto (D)	Bruto (A-C)	Netto (B-D)	
Primaire keringen	57.638	14.554	57.638	14.554	0	0	A
Regionale keringen	38.415	35.122	37.875	35.003	540	119	B

Projecten met een onder- of overschrijding

De projecten met een afwijking op het krediet van meer dan € 100.000 of meer dan 5% worden aangegeven. Bij het vaststellen van de voortgangsrapportage wordt het krediet aangepast.

bedragen x € 1.000

	Toegekend krediet t/m rapportageperiode		Einde werkinschatting (EWI)		Verschil	
	Bruto (A)	Netto (B)	Bruto (C)	Netto (D)	Bruto (A-C)	Netto (B-D)
A. HWBP Solidariteitsbijdrage	5.700	5.700	6.000	6.000	300	300
B. Ruimte voor water en natuur Wielzicht	910	540	769	502	141	38
B. Leeuwarden Oost	3.541	3.541	3.087	3.087	454	454
B. Natuurvriendelijke oevers Boezemmeren 2	2.650	910	2.523	772	127	138
B. Waterberging Polder Himpensemar	2.700	2.225	3.250	2.775	-/- 550	-/- 550

Toelichting op onder- of overschrijdingen

Voor de volledigheid wordt ter kennisgeving aan het algemeen bestuur in deze rapportage ook de voortgang weergegeven van de investeringen.

A. Primaire Keringen

HWBP Solidariteitsbijdrage (overschrijding van € 100.000)

De solidariteitsbijdrage 2025 is op basis van de recent ontvangen raming € 6 miljoen. Dit ligt circa € 300.000 boven het verstrekte krediet. Dit wordt veroorzaakt door een hogere inflatiecorrectie dan waar bij de begroting rekening mee is gehouden.

B. Regionale Keringen

Ruimte voor water en natuur Wielzicht (onderschrijding van € 38.000)

In dit project is er meer subsidie ontvangen dan geraamd, waardoor de netto investering gunstiger uitpakt.

Leeuwarden Oost (onderschrijving van € 454.000)

Door hergebruik van vrijgekomen grond in de keringen, gunstiger aanbesteding en meevallende schadeposten is er sprake van een behaald voordeel op dit project.

Natuurvriendelijke oevers Boezemmeren 2 (onderschrijving van € 138.000)

Er is voldaan aan de eisen ten aanzien van gerealiseerd oppervlak natuurvriendelijke oevers en ondiepe waterzones en er is geoptimaliseerd bij de realisatie. Daardoor zijn de bijbehorende uitvoeringskosten ook lager dan bij het krediet geraamd.

Waterberging Polder Himpensemar (overschrijving van € 550.000)

Het aangevraagde krediet is niet toereikend om de volgende redenen:

- Welstandseisen waardoor er sprake is van hogere aanneemsom voor de oplossingen op het erf
- Monumentale eisen (i.v.m. de cultuurhistorie van de polder) zijn van toepassing. Hierdoor is complexere locatie van toepassing, terpconstructie moet worden toegepast op erf van het restaurant en er was een toegangsbrug nodig.
- Meer onderzoeks- en procedures kosten als gevolg van het bovenstaande en
- Hogere nadeelcompensatie i.v.m. tijdelijke bedrijfssluiting die niet was voorzien bij de raming.

Verstrekingen 2025

Excel-tabel

Verstrekingen investeringskredieten 2025

(bedragen x € 1.000)

	Verzamelbesluit	Actuele begroting 2025 na VR1		2e Prognose 2025		Verschil	
		Bruto (A)	Netto (B)	Bruto (C)	Netto (D)	Bruto (C-A)	Netto (D-B)
HWBP Solidariteitsbijdrage	A	5.700	5.700	6.000	6.000	300	300
HWBP Dijk en Duin Schiermonnikoog	B	5.000	500	0	0	-5.000	-500
HWBP Zurich-Koehool, traject Harlingen	B	3.000	300	0	0	-3.000	-300
Programma verbeterwerken regionale ker.	A	8.299	8.299	8.299	8.299	0	0
Extra krediet regionale keringen n.a.v. VP2	A	950	950	950	950	0	0
Totaal		22.949	15.749	15.249	15.249	-7.700	-500

A = vrijgegeven via verzamelbesluit bij begroting 2025

B = separaat voorstel richting dagelijks en algemeen bestuur

Omschrijving (toelichting)

Toelichting op verstrekingen 2025

Verstrekingen zijn besluiten van het dagelijks bestuur, waarbij zij de organisatie mandateert tot het doen van uitgaven en het aangaan van verplichtingen ten aanzien van investeringskredieten. De te verwachten verstrekingen over heel 2025 liggen lager dan het niveau van de actuele begroting.

Dit wordt veroorzaakt doordat de krediet aanvraag Dijk en Duin Schiermonnikoog dit jaar niet meer plaats zal vinden in afwachting van de uitkomst van de actualisatie van de veiligheidsnorm door de minister van I en W. De kredietaanvraag voor de verkenningfase van het HWBP traject is vertraagd omdat eerst het Integraal Ruimtelijk Ontwerp(IRO) moet worden vastgesteld.

Kredietreserve HWBP

In de algemeen bestuur vergadering van 21 december 2021 is besloten een kredietreserve HWBP te vormen. Deze wordt gevoed met restantkrediet bedragen die op basis van de eindwerk-inschatting van HWBP-projecten kunnen vrijvallen. Na goedkeuring van het algemeen bestuur kan (een deel) van de kredietreserve HWBP ingezet worden voor een HWBP-investering, zonder dat dit leidt tot een toename van kapitaalslasten in de meerjaren exploitatiebegroting. Het vormen van deze kredietreserve is een beheersmaatregel om het financiële risico voor de projecten af te dekken, en past ook binnen de afspraken die landelijk in het HWBP zijn gemaakt. Conform het besluit wordt het algemeen bestuur middels de reguliere voortgangsrapportage over het verloop van de kredietreserve HWBP geïnformeerd.

Omschrijving (toelichting)

Verloopoverzicht kredietreserve HWBP

Project	Fase	Datum besluit algemeen bestuur	Bedrag
Koehool - Lauwersmeer	Verkenning	21122021	950.000
Dijk- en duinversterking Schiermonnikoog	Voorverkenning	21122021	1.500.000
Koehool - Lauwersmeer	Planfase	21122021	535.000
Dijk- en duinversterking Schiermonnikoog	Verkenning	21122021	490.000
Lauwersmeerdijk	Realisatie	3152022	160.000
Innovatie continuering monitoring asfalt	Innovatie	2022023	9.500
Innovatie Kwelder en voorland	Innovatie	2352023	60.000
Koehool - Lauwersmeer	Planfase	17102023	1.000.000
Dijk- en duinversterking Schiermonnikoog	Verkenning	17102023	400.000
Dijk- en duinversterking Schiermonnikoog	Verkenning	15102024	400.000
Saldo kredietreserve ultimo 2024			516.000

